

20/II/45

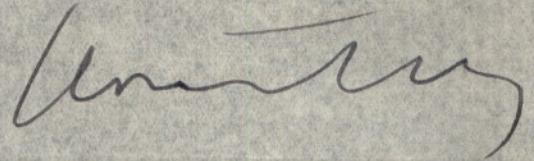
217

Szanowny Panie Majorze,

w załączeniu przesyłam tygodniowe sprawozdanie i notatki.

Zawyjątkiem notatki z dn. 19 bm. która przesyłam wyłącznie do Pana Majora (Pan Pułkownik o treści poinformowany), ^z materiałem z dn. 18 i 20 bm. został zapoznany Dyr. Tom. w wyżej wymienionych dniach.

Wyraży szacunku łącznie

Wpływ dn. 14.3.1945
L. dz. 217/45
Przydział.....

19/II/45

Stanowisko Brazylii w sprawach polskich.

Interwentor (gubernator, wojewoda) stanu Rio, dr Amaral Peixoto (zięc prezydenta Vargasa) w rozmowie dn. 19 bm. z K. Wrzosem oświadczył, że "należy żałować, iż sprawy polskie ułożyły się w tak niefortunny sposób, ale niemniej Brazylja ustosunkuje się do Polski w sposób ten sam, co Wielka Brytanja i Stany Zjednoczone. Różnice stanowić może jedynie kwestja terminów".

18/II/45

Współpraca informacyjna z ministrem spraw zagr. Brazylii

Zagwarantowałem dla Tom. współpracę informacyjną z ministrem spraw zagranicznych, Brazylii, Pedro Leão Veloso podczas konferencji interamerykańskiej w Chapultepec, Meksyk.

18/II/45

Wizyta sekretarza stanu, Edwarda Stettiniusa, w Rio de Janeiro

Pobyty amerykańskiego min. spraw zagranicznych, E. Stettiniusa w Brazylii (przyjazd w dn. 17 bm. wyjazd dn. 18 bm.) miał, według informacji ~~nak~~ amerykańskich, jak brazylijskich na celu:

- 1) ~~zapewnienie~~ USA udziału Brazylii w propozycjach amerykańskich podczas konferencji interamerykańskiej w Chapultepec, Meksyk; zdając sobie sprawę z ewentualności kluczenia Brazylii w sprawie Argentyny, Ste Dpt zdecydował w bezpośrednim kontakcie z szefem rządu Brazylii wyjaśnić punkt widzenia St. Zjednoczonych, zapewniając sobie solidarność Brazylii;
- 2) bez używania słowa "iunctim" i unikając presji - ~~reprezentant~~ reprezentant USA zapewnił rząd brazylijski, iż udział jego w konferencji San Francisco ~~nie~~ jest niewątpliwy, przy czym nie będzie narażony (rząd brazylijski) na ew. despekt ze strony innych mocarstw.

(Jak wiadomo podczas konferencji w Rye (delegaci sowieccy sabotowali i demonstrowali przeciw współpracy z reprezentantem Brazylii. Wrażliwość Brazylijczyków ucierpiałaby niewątpliwie, gdyby podczas konferencji w S. Francisco tego rodzaju demonstracje mogły ~~znowa~~ się powtórzyć. USA bierze na siebie udział Brazylii, ~~xxx~~ gwarantując ~~pełne~~ pełne poszanowanie jej suwerenności).

Rzecz jasna, iż pierwszy kontakt delegatów rządów (a nie ekonomistów, jak w Rye) może stworzyć podstawy przyszłego porozumienia między Brazylią i Rosją.

Wizyta Stettiniusa w Brazylii pośrednio otwiera sprawę wznowienia stosunków dyplomatycznych między temi państwami.

xxx

W toku obiadu, wydanego w dn. 17 bm. przez interwentora stanu Rio, kom. Amaral Peixoto w Petropolis na cześć p. Stettiniusa z udziałem prezydenta Vargasa i ministrów wojny oraz spraw zagr. i in. zwracał uwagę, entuzjazm, z jakim amerykański sekretarz stanu opowiadał o konferencji w Yalcie. Odpowiadając na ~~zapytania~~ zapytania, Mr Stettinius opowiadał przede wszystkim, w jaki sposób rząd sowiecki gościł poszczególnych reprezentantów zagranicznych. Wspominając o obiedzie, który przed 3 dniami ~~xxx~~ jadał ze Stalinem w Moskwie, następnie o obiedzie, który przed 2 dniami jadał z Haile-Sellasim w Kairze, Stettinius wyraził zadowolenie, iż ~~na~~ kolei spożywa obiad z prez. Vargasem. Dłuższy wywód poświęcił gość amerykański opisaniu zniszczeń, dokonanych w Rosji przez Niemców i bohaterstwu armji sowieckich.

Podobno wrażenia te ~~nie~~ wywołały specjalnego zachwyty min. wojny, gen. E. Dutry. Zwróciło uwagę, iż -po wezwaniu przez min. wojny generalów obecnych w stolicy do demonstracyjnego przybycia na lotnisko, celem powitania Stettiniusa, gen. Dutra nie zjawił się na lotnisku celem pozegnania gościa amerykańskiego.

Prez. Vargas i jego otoczenie oceniają wizytę min. Stettiniusa w sposób pozytywny. Wspólna podróż, jaka min. Stettinius odbywa z min. spraw zagr. Velloso (odlot dn. 18 og. 3.30, przylot do Trinidad dn. 19, a do Meksyku dn. 20) jest demonstracją solidarności obu państw.

18/II/45

Plany ambasady USA w Brazylii

Wzwiązku z przybyciem nowego ambasadora USA w Rio de Janeiro, Mr Adolf Berle, Jr. zarysowują się nowe plany ambasady amerykańskiej w Brazylii.

Uważając, iż w chwili obecnej ambasada USA jest jedyną ambasadą aktywną, zamierzone jest wszczęcie wielkiej kampanji ekonomicznej na terenie Brazylii.

Brazylja jest rynkiem "dziewiczym" - według tej koncepcji i reprezentuje ponad 40 milionów konsumentów; może też być naturalnym terenem ekspansji amerykańskiej tak obecnie, jak po wojnie.

Zniechęcenie, które zarysowało się po dymisji min. Aranha'ji, zastępuje obecnie entuzjazm i nadzieje nowych podbójów ekonomicznych.

xxx

Wzmocniony będzie dział ekonomiczny i finansowy ambasady. Dział ten kierowany doniedawna przez radcę handlowego, Mr. Donnelly, który był zaufanym ~~amb~~ ex. ambasadora Caffery, będzie obecnie kierowany nie tylko przez radcę handlowego (nowego), ale przez samego ambasadora, który uważa się za ekonomistę.

Wzmocniony też będzie attachat prasowy. Attachat ten, kierowany przez Mr. Wielanda (dziennikarza, sprowadzonego do Brazylii przez amb. Caffery z Kuby) uzyskać ma kredyty, których dotąd nie posiadał.

Również kontakt kulturalny ma być wzmocniony.

Ambasador Berle odniósł się pozytywnie do wszystkich konkretnych postulatów, przedstawionych mu przez poszczególnych kierowników referatów.

Kult

20/II/45

Działalność Samuela Weinera

remisowy
B. wydawca-redaktor tygodnika "Diretrizes", Samuel Weiner, który przed przeszło pół rokiem opuścił Brazylię, udając się do Montevideo a następnie do USA, znajduje się obecnie w Meksyku, skąd nadsyła korespondencje do dziennika "Globo".

Przyjaciele S. Weinera oczekują amnestji politycznej, która-zdaniem ich powinna iść ~~wraz~~ *parze* z zamierzonymi zmianami konstytucyjnymi.

Amnestja, według ~~ko~~ oficjalnych -których zdania zasięgałem- jest przedwczesna.

Niemniej grupa S. Weinera czyni przygotowania do powrotu jego do Brazylii.

Dziennik "Globo", który bynajmniej nie jest radykalny przesyła S. Weinerowi honorarja drogą telegraficzną na Stany.

hth

20/II/45

Zmiany polityczne w Brazylii

- 1) W dn. 21 bm. powinien przybyć z Pernambuco (Recife) interwentor tego stanu celem objęcia czasowo kierownictwa resortu sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Prof. Agamemnon Magalhaes jest, jak donosiłem mężem zaufania prezydenta Vargasa. Prof. Agamemnon który dawniej uważany był za zwolennika regimów totalnych, ewoluował, jak wielu w latach ostatnich; jest on, jak donosiłem inspiratorem zmian, dokonanych w projekcie zmiany konstytucji, opracowanym przez trio: Campos, Marcondes Filho-Goes Monteiro;
- 2) W dn. 22 bm. powinien być ogłoszony manifest członków rządu odnośnie tymczasowości obecnego stanu konstytucyjnego Brazylii, (w formie pisma zbiorowego do prezydenta republiki - na jego prośbę);
- 3) W dn. 24 bm. prezydent republiki powinien ogłosić zmianę konstytucji, poczem w wykonaniu tego dekretu powinny być opublikowane rozporządzenie o nowych wyborach (i zmianach ordynacji);
- 4) W dn. 22 bm. - równocześnie z ogłoszeniem wymienionego poprzednio manifestu - wygaśnie cenzura prasy;
  - a) interja prezydenta Vargasa jest daniem ^{przez} wolności słowa (przynajmniej pozornie);
  - b) jeśli wolność słowa została by względnie zostanie nadużyta, rząd ucieknie się do kontroli, dyktowane względami bezpieczeństwa i wojny;
  - c) instytucja DIP (dep. prasy i propagandy), pomimo powrotu do wolności słowa została zachowana, łącznie z dyktandem kontroli prasy;
  - d) zostanie utworzona niebawem pół lub oficjalna agencja zagraniczna Brazylii - "Agencja Atlantica"; agencja ta zajmie się propagandą zagraniczną Brazylii.
- 5) Do tej chwili w DIP'ie znajduje się szereg wywiadów z przywódcami opozycji, jak José Americo. Wywiad tego ostatniego ukazuje najwcześniej w dn. 22 bm. José Americo proklamuje:
  - 1) kandydaturę lewicy w osobie brygadiera Eduarda Gomesa, idelataizując jego osobę;
  - 2) odmawia prawa kandydowania prezydentowi Vargasowi;
- 6) prezydent Vargas zamierza zorganizować olbrzymią kampanję wyborczą, odbywając podróże przez cały kraj (wzorem nord-amerykańskim), przemawiając z wagonu, przez radio, ~~używając~~ dysponując całym aparatem technicznym propagandy wewnętrznej.

Możliwe, iż - zamiast w maju wybory, ~~są~~ rozpisane niebawem odbędą się jesienią i kampanja przedwyborcza przedłuży się. Przecignięcie terminu z 90 dni (obietanych) do 180 dni wywoła niewątpliwie zastrzeżenia ze strony ministra wojny, który demonstruje swe niezadowolenie. Niewątpliwie niechęć Vargas-Dutra, zarysowana na tle kandydatury prezydenckiej trwa w dalszym ciągu. Decyzja opozycji wysunięcia bryg. Gomesa, jako kandydata odsuwa ~~wszak~~ ewentualność wysunięcia gen. Dutry lub ex-ministra Aranhji, który - po niedawnej rozmowie z prez. Vargasem - popiera bryg. Gomesa.

20/II/45

Odrzucona przez Brazylię sugestia zainstalowania w Rio korespondenta agencji sowieckiej "Tass".

Bawiący w Brazylii ~~ministra~~ ambasador brazylijski w Londynie, Moniz Aragaõ wyraził w imieniu ambasady sowieckiej w Londynie sugestię, by rząd brazylijski zgodził się na zainstalowanie w Rio de Janeiro korespondenta agencji sowieckiej "Tass".

Sugestię tę, wyrażoną przez ambasadora wobec brazylijskiego min. spraw zagranicznych (Itamarati) i przedstawioną przez kierownika ministerstwa, Velloso ~~wobec~~ prezydentowi Republiki, prezydent odrzucił. Wchwili obecnej niezostanie udzielone t.zw. w Brazylii "despacho" reprezentantowi agencji "Tass", sprawa zostanie załatwiona "en bloc" (lub niezostanie załatwiona) łącznie z ustanowieniem stosunków między państwami, według opinii brazylijskiego msz.

Niewątpliwie negatywne załatwienie sugestji, przedstawionej przez ambasadora brazylijskiego w Londynie znajduje swe źródło w atmosferze "przedwyborczej", przeżywanej przez Brazylię.